

กฎหมายการเงินการคลัง

สุภาภรณ์ โรจนรุ่งทิวี

ผู้อำนวยการกองกฎหมาย รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านกฎหมายและระเบียบการคลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 62

รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และจัดระบบภาษีให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการเงินการคลังด้านรายได้และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคงคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 140

การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวด้วยการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วน จะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 141

งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของรัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ในกรณีที่เห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรอาจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการจะยื่นคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการโดยตรงก็ได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 142

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 143

ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 143 (ต่อ)

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81

ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้นำความในมาตรา 138 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้สภาผู้แทนราษฎรยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม มิให้นำรวมระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามมาตรา 144 วรรคสาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 144

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (2) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (3) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 144 (ต่อ)

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการการ การเสนอ การแปร
ญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือ
กรรมการการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย **จะกระทำมิได้**

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 144 (ต่อ)

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพ นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการ หรืออนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามี การกระทำดังกล่าวแล้ว แต่มิได้สั่งยับยั้งให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งตั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 144 (ต่อ)

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการ อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือมี หนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรร งบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทาง ลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตาม วรรคสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

พระราชบัญญัติเงินคกงดั่ง พ.ศ. 2491

เงินคงคลัง คือ เงินที่รัฐมีไว้เพื่อการใช้จ่ายในการดำเนินงานของรัฐ

“บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 1” หมายความว่า บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้

“บัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ 2” หมายความว่า บัญชีเงินฝากกระแสรายวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกระทรวงการคลังมีไว้เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้

พรบ.เงินคงคลัง 2491

- มาตรา 1 -3 การบังคับใช้ และคำนิยามศัพท์
- มาตรา 4 การรับเงินเข้าคลัง และข้อยกเว้น
- มาตรา 5 เงินคงคลังบัญชี 1 และ 2
- มาตรา 6 การจ่ายเงินคงคลังกรณีเงินงบประมาณ กรณีปกติและพิเศษ
- มาตรา 7 การจ่ายเงินคงคลังก่อนที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย
- มาตรา 8 การจ่ายเงินคงคลังกรณีเงินนอกงบประมาณ
- มาตรา 9 -11 บุคคลที่มีอำนาจสั่งจ่ายเงินคงคลัง
- มาตรา 12-13 การจ่าย-รับเงินคงคลัง กรณีเงินทุน/ทุนหมุนเวียน
- มาตรา 14 การรักษาการกฎหมาย

พรบ.เงินคงคลัง 2491

การนำเงินเข้าคลัง

มาตรา 4   มาตรา 13

เงินรายได้แผ่นดิน/เงินกู้

ช้อยกเว้น
ไม่นำเงิน
ส่งคลัง

ค่าใช้จ่าย
คงคลัง

มาตรา 6,7

การจ่ายเงินจากคลัง

มาตรา 8, 12

เงินนอกงบประมาณ / เงินอันไม่พึงต้องชำระ

การจ่ายเงินจากคลัง

มาตรา 6

มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย

การจ่ายเงินจากคลัง

ก่อนมีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย

มาตรา 7

บัญชีที่ 1 และ 2 ณ ธปท. , บัญชีที่สนง.คลังจังหวัด

มาตรา 1-3

มาตรา 5

มาตรา 9-11

มาตรา 14

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเงินคงคลัง

. กรมสรรพากร

. กรมสรรพสามิต

. กรมศุลกากร

. รัฐวิสาหกิจ

. ส่วนราชการ

. สำนักงานบริหาร

หนี้สาธารณะ

. ส่วนราชการ

. รัฐวิสาหกิจ

. สำนักงานบริหาร

หนี้สาธารณะ

กรมบัญชีกลาง

สำนักงานประมาณ / ธนาคารแห่งประเทศไทย

ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

“หน่วยรับงบประมาณ” หมายความว่า
และให้หมายความรวมถึงสภาอากาศไทยด้วย

หน่วยงานของรัฐที่ขอรับหรือได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ส่วนราชการ

(๒) รัฐวิสาหกิจ

(๓) หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์การ
อัยการ

(๔) องค์การมหาชน

(๕) ทุณฑมนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(๖) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(๗) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้รักษาการตามกฎหมาย : นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา 1 - 5 บทนำ คำนิยาม ผู้รักษาการ

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 ลักษณะของงบประมาณ

หมวด 3 หน้าที่และอำนาจของผู้อำนวยการ

หมวด 4

จัดทำ

1. การขอตั้งงบประมาณรายจ่าย
2. งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ

หมวด 5

บริหาร

1. ระเบียบบริหารงบประมาณ
2. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
3. การโอนงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ
4. การโอนงบประมาณงบกลาง

สำนักงานงบประมาณ
ส่วนราชการ
กระทรวงการคลัง

หมวด 7

การประเมินผล
และการรายงาน

หมวด 6

ควบคุม

1. ส่งป.วางระบบติดตามและประเมินผลตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินก่อน/ระหว่าง/หลัง การใช้จ่าย
2. สิ้นปี รว.กค. ประกาศรายงานการรับจ่ายเงินและเงินทุนสำรองภายใน 60 วัน
3. หน่วยรับงบประมาณรายงานผลการใช้จ่ายและผลการปฏิบัติงานให้ ผอ.สงป. ภายใน 45 วัน เพื่อจัดทำรายงานเสนอ ครม. ภายใน 90 วัน
4. ผอ.สงป. รายงานการโอนงบกลาง/รายจ่ายบูรณาการ/รายจ่ายบุคลากร ต่อ ครม. เพื่อรายงานรัฐสภาภายใน 30 วัน

1. รว.กค. โดยความเห็นชอบ ครม. ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การเบิกจ่าย
2. รว.เจ้าสังกัด/ผู้รักษาการตามกฎหมายกำกับ ควบคุมการใช้จ่ายของหน่วยรับงบประมาณ
3. หัวหน้าหน่วยรับงบประมาณ ควบคุมการใช้จ่ายตามแผน ภายในวงเงิน
4. การจ่ายเงินและการก่อหนี้ผูกพัน
5. การก่อหนี้ผูกพันข้ามปี
6. กรณีจำเป็นเร่งด่วน ครม.อนุมัติก่อหนี้เกินกว่า/นอกเหนือ พรบ.งบประมาณ
7. การกันเงินไว้เบิกเหลือมี
8. เงินทุนสำรองจ่าย

การควบคุมงบประมาณ

มาตรา 43 การขอเบิกเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณใด ให้กระทำได้ แต่เฉพาะภายในปีงบประมาณนั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถเบิกเงินจากคลังได้ภายในปีงบประมาณ ให้ขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังได้เฉพาะในกรณีที่หน่วยรับงบประมาณได้ก่อหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลังแล้ว

การขยายเวลาขอเบิกเงินจากคลังตามวรรคสอง ให้ขยายออกไปได้อีกไม่เกินหกเดือนของปีงบประมาณถัดไป เว้นแต่มีความจำเป็นต้องขอเบิกเงินจากคลังภายหลังเวลาดังกล่าว ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเพื่อขอขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินหกเดือน

การควบคุมงบประมาณ

มาตรา 45 ให้มีเงินทุนจำนวนหนึ่งโดยให้รัฐมนตรีจ่ายจากคลัง เรียกว่า “เงินทุนสำรองจ่าย” เป็นจำนวนห้าหมื่นล้านบาท เงินทุนนี้ให้นำไปจ่ายได้ในกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อประโยชน์แก่ ราชการแผ่นดิน และงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นไม่เพียงพอ ทั้งนี้โดยอนุมัติ คณะรัฐมนตรี และเมื่อได้จ่ายเงินไปแล้ว ให้ตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายเพื่อสมทบเงินทุนนั้นไว้จ่ายต่อไปในโอกาสแรก

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 19 เมษายน 2561

มีผลบังคับใช้ 20 เมษายน 2561

วัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

- เพื่อให้มีกฎหมายหลักเกี่ยวกับวินัยการเงินการคลังที่ชัดเจน
- เพื่อให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อฐานะการเงินและการคลังของประเทศ
- นำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวินัยการเงินการคลังที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่าง ๆ มากำหนดไว้ในกฎหมายฉบับเดียว

โครงสร้างของ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

คำนิยาม และผู้รักษาการตามกฎหมาย

หมวด 1 บททั่วไป

หมวด 2 นโยบายการเงินการคลัง

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

ส่วนที่ 2 การดำเนินการทางการคลังและงบประมาณ

หมวด 3 วินัยการเงินการคลัง

ส่วนที่ 1 รายได้

ส่วนที่ 2 รายจ่าย

ส่วนที่ 3 การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและการบริหารทรัพย์สินของรัฐ

ส่วนที่ 4 การก่อหนี้และการบริหารหนี้

ส่วนที่ 5 เงินนอกงบประมาณ

ส่วนที่ 6 การคลังท้องถิ่น

หมวด 4 การบัญชี การรายงานและการตรวจสอบ

หมวด 5 การตรวจเงินแผ่นดิน

บทเฉพาะกาล

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

- (1) ส่วนราชการ
- (2) รัฐวิสาหกิจ
- (3) หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอัยการ
- (4) องค์การมหาชน
- (5) ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
- (6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (7) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้รักษาการตามกฎหมาย : นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมวด 1 บททั่วไป

คณะรัฐมนตรี

- ต้องพิจารณา ประโยชน์ที่รัฐหรือประชาชนจะได้รับ ความคุ้มค่า และภาระการเงินการคลังที่เกิดขึ้นแก่รัฐ ความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างรอบคอบ
- ไม่บริหารราชการแผ่นดินโดยมุ่งสร้างค่านิยมทางการเมือง

มีประสิทธิภาพ
โปร่งใส
ตรวจสอบได้

ความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์
เสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
ความยั่งยืนทางการคลัง

นโยบายการคลัง การจัดทำงบประมาณ
การจัดหารายได้ การใช้จ่าย การบริหาร
การเงินการคลัง และการก่อหนี้

การกู้เงิน การลงทุน การตรากฎหมาย
การออกกฎ หรือการดำเนินการใด ๆ ที่มีผล
ผูกพันทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดภาระทางการเงิน
การคลัง

วินัย

เสริมสร้างวินัยให้ประชาชนเสียภาษี
อากรในครบถ้วน

คณะรัฐมนตรีต้องรักษาวินัยในกิจการที่
เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายนี้อย่าง
เคร่งครัด

หมวด 2 นโยบายการเงินการคลัง

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

องค์ประกอบ

นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	รองประธานกรรมการ
ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ	กรรมการ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	เลขานุการ
และให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ	

หน้าที่และอำนาจ

- (1) กำหนดวินัยการเงินการคลังเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือในกฎหมายอื่น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ โดยไม่กระทบต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ
- (2) จัดทำและทบทวนแผนการคลังระยะปานกลาง
- (3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการงบประมาณ การจัดเก็บรายได้ การบริหารหนี้สาธารณะ การบริหารทรัพย์สิน และปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังของรัฐ
- (4) กำหนดสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น สัดส่วนงบประมาณเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ สัดส่วนการก่องหนี้ผูกพันงบประมาณรายจ่ายข้ามปีงบประมาณ สัดส่วนการก่องหนี้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย และสัดส่วนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 50
- (5) กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการคลัง
- (6) กำหนดอัตราการชดเชยค่าใช้จ่ายหรือการสูญเสียรายได้ของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 28
- (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคต พ.ศ. 2561
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดอัตราขาดเซย์ค่าใช้จ่ายหรือการสูญเสียรายได้ของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 28 พ.ศ. 2561
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการคลัง พ.ศ. 2561
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์การรายงานสถานะหนี้สาธารณะหนี้ภาครัฐ และความเสี่ยงทางการคลัง พ.ศ. 2561

การกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

สัดส่วนตัวเลขเกี่ยวกับการตั้งงบประมาณ	สัดส่วนที่คณะกรรมการฯ กำหนด
1. สัดส่วนงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	2.0 - 3.5
2. สัดส่วนงบประมาณเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐซึ่งรัฐบาลรับภาระ	2.5 - 4.0
3. สัดส่วนการก่องหนี่ผูกพันงบประมาณรายจ่ายข้ามปีงบประมาณ	10
4. สัดส่วนการก่องหนี่ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย	8
5. อัตราชดเชยค่าใช้จ่ายหรือการสูญเสียรายได้ของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 28	30

การกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

สัดส่วนตัวเลขเกี่ยวกับกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ	สัดส่วนที่คณะกรรมการฯ กำหนด
1. สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	70
2. สัดส่วนภาระหนี้ของรัฐบาล ต่อประมาณการรายได้ประจำปี งบประมาณ	35
3. สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ต่อหนี้สาธารณะ ทั้งหมด	10
4. สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้จากการ ส่งออกสินค้าและบริการ	5

ส่วนที่ 2 การดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณ

- **แผนการคลังระยะปานกลาง (MEDIUM TERM FISCAL FRAMEWORK : MTFF)**

- ใช้เป็นแผนแม่บทหลักสำหรับการวางแผนการดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของรัฐ แผนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และแผนการบริหารหนี้สาธารณะ

- ให้คณะกรรมการฯ จัดทำแผนการคลังระยะปานกลางให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณทุกปี โดยให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

- แผนการคลังระยะปานกลาง ให้มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี และอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) เป้าหมายและนโยบายทางการเงินการคลัง

- (2) สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ

- (3) สถานะและประมาณการการคลัง ซึ่งรวมถึงประมาณการรายได้ ประมาณการรายจ่าย ดุลการคลัง และการจัดการกับดุลการคลังนั้น

- (4) สถานะหนี้สาธารณะของรัฐบาล

- (5) ภาระผูกพันทางการเงินการคลังของรัฐบาล

- แผนการคลังระยะปานกลาง (MEDIUM TERM FISCAL FRAMEWORK : MTFF)

คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ

คณะรัฐมนตรี

เห็นชอบ

ประกอบการพิจารณาจัดทำ

กรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี

หน่วยงานของรัฐ

- การจัดเก็บรายได้หรือหารายได้
- การจัดทำงบประมาณ
- การก่อหนี้

การจัดสรรงบประมาณ รายจ่ายประจำปี

- ความจำเป็นและภารกิจ
- ฐานะเงินนอกงบประมาณ
- ความสามารถในการใช้จ่ายและการก่อหนี้ผูกพัน
- การปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของรัฐสภา ศาล องค์กฤษฎีกา และองค์กรอัยการ
- สนับสนุน อปท. โดยพิจารณาความสามารถในการหารายได้ ความเหมาะสม รูปแบบ อปท

การตั้งงบประมาณรายจ่าย ประจำปี

- งบประมาณรายจ่ายลงทุน : ไม่น้อยกว่า 20% ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และ ไม่น้อยกว่า วงเงิน ส่วนที่ขาดดุล
- งบประมาณรายจ่ายเกี่ยวกับบุคลากรของรัฐและสวัสดิการของบุคลากรของรัฐ ตั้งไว้อย่างพอเพียง
- งบม.เพื่อชำระหนี้ภาครัฐ (ชำระคืนต้นเงินกู้ ดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายในการกู้เงิน) ตั้งไว้อย่างพอเพียง
- ภาระทางการเงินที่มีกฎหมายบัญญัติให้ส่งเงินเข้าสมทบ/ชดเชย
- ภาระทางการเงินเพื่อชดเชยต้นทุนทางการเงินและการบริหารจัดการ และความเสียหายจากการดำเนินกิจกรรมฯ

- การตรากฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเริ่มปีงบประมาณนั้น เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือเหตุฉุกเฉินที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้
- การเสนอกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปี ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์ หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ด้วย

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

- เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายเงินระหว่างปีงบประมาณ โดยไม่สามารถรอกงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไปได้
- ให้ระบุที่มาของเงินที่จะใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วย

การตั้งงบประมาณรายจ่ายงบกลาง

- ให้ตั้งได้เฉพาะในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจจัดสรรหรือไม่สมควรจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบได้โดยตรง

การจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานของรัฐสภา ศาลองค์กรอิสระ อัยการ

- เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ
- ยื่นคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการธิการ
- จัดให้มีระบบการจัดทำ การใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล กำกับดูแลการใช้จ่ายเงิน และระบบการควบคุมภายใน

การโอนงบประมาณรายจ่าย

- การโอนงบประมาณรายจ่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายอนุญาตให้กระทำได้

- การเสนอกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้องนำเงินรายได้หรือเงินอื่นใดส่งคลัง ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นและเกิดประโยชน์ในการที่หน่วยงานของรัฐนั้นจะมีเงินเก็บไว้เพื่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของตน โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อนเสนอกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี
- การเสนอกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น หรือเพื่อการหนึ่งการใดเป็นการเฉพาะ จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีการจัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
งบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคตตามที่คณะกรรมการกำหนด
(มาตรา 27)

- - ให้องค์กรของรัฐ จัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรมฯ งบประมาณการ
รายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอขออนุมัติต่อ
คณะรัฐมนตรี และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้
ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสีย
รายได้และประโยชน์ที่จะได้รับด้วย
- - ให้อธิบดีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และ
ภาระทางการคลัง หรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย
- - ให้องค์กรของรัฐจัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการ
สูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำเสนอ
คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำปีงบประมาณ จนกว่าการ
ดำเนินการดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

การมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือ
โครงการ โดยรัฐบาลรับภาระจะชดเชยค่าใช้จ่ายหรือการสูญเสียรายได้ใน
การดำเนินการนั้น (มาตรา 28)

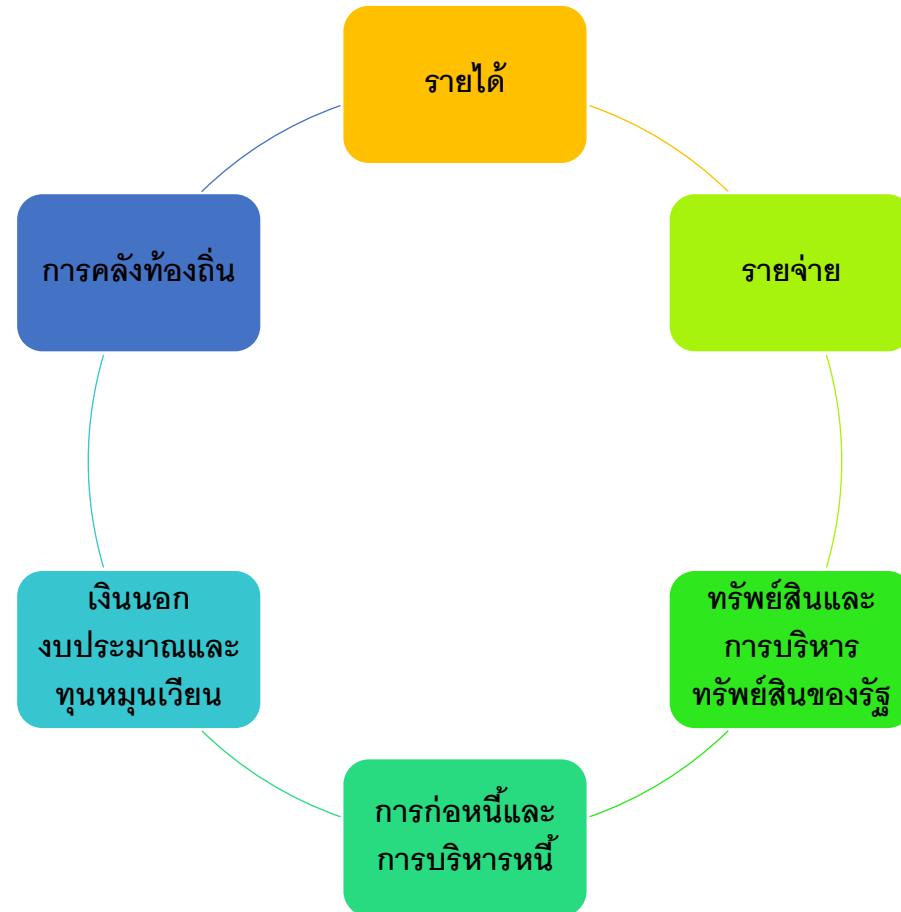
- - ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายและอยู่
ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐนั้น
- - เพื่อฟื้นฟูหรือกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ
ประกอบอาชีพหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือเพื่อ
ช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยหรือการก่อวินาศกรรม
- - ในการมอบหมาย คณะรัฐมนตรีต้องพิจารณาภาระทางการคลังของรัฐ
ที่อาจเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ผลกระทบต่อการดำเนินงาน
ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้รับมอบหมายนั้น และแนวทางการบริหาร
จัดการภาระทางการคลังของรัฐและผลกระทบจากการดำเนินการ
ดังกล่าว
- - ภาระที่รัฐต้องรับชดเชยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ต้องมียอดคงค้าง
ทั้งหมดรวมกันไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการกำหนด
- - ให้องค์กรของรัฐจัดทำประมาณการต้นทุนทางการเงินและการ
บริหารจัดการที่รัฐจะต้องรับภาระทั้งหมด และแจ้งให้คณะกรรมการ
และกระทรวงการคลังทราบ

- ใ้หน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการคลังจัดทำบัญชีสำหรับการดำเนินการดังกล่าวแยกต่างหากจากบัญชีการดำเนินงานทั่วไป พร้อมทั้งเสนอรายงานผลการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายและผลสัมฤทธิ์ต่อรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ รวมทั้งเผยแพร่ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย
- ใ้กระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการความเสี่ยงทางการคลังให้เป็นไปตามนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการคลังที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 3 วินัยการเงินการคลัง

วินัยการเงินการคลัง **รายได้**

ภาษีอากร

- จัดเก็บ อาศัยอำนาจตามกฎหมาย
- ยกเว้น/ลด อาศัยอำนาจตามกฎหมาย โดยจัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ
- พิจารณาถึงความเป็นธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ การพัฒนาและสนับสนุนเสถียรภาพ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม

ค่าธรรมเนียม

- จัดเก็บ ลด ยกเว้น อาศัยอำนาจตามกฎหมาย

รายได้รัฐวิสาหกิจ

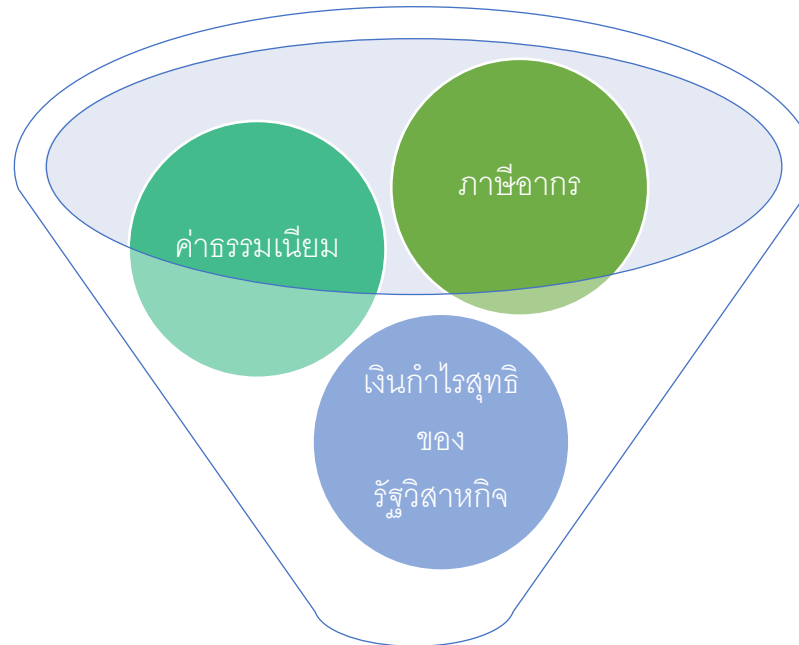
- จัดสรรเงินกำไรสุทธิเพื่อนำส่งคลังตามกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ
- ให้รัฐวิสาหกิจที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีนำส่งคลัง ไม่น้อยกว่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล
- กระทรวงการคลังกำหนดให้นำส่งคลังเพิ่มเติมตามสมควร

การกั้นเงินรายได้ (Earmarked Tax)

- เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น หรือเพื่อการหนึ่ง การใดเป็นการเฉพาะจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

วินัยการเงินการคลัง ด้านรายได้

หลักการ : รายได้แผ่นดินต้อง
นำส่งคลัง

ส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วินัยการเงินการคลัง รายได้

☐ ข้อยกเว้นไม่ต้องนำเงินส่งคลัง

- ✓ มีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น
- ✓ เงินที่มีผู้มอบให้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ใช้จ่ายในกิจการของหน่วยงานของรัฐ
- ✓ เงินที่ได้รับตามโครงการช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ : รมว.กค. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยไม่ต้องนำส่งคลังก็ได้
- ✓ กรณีมีเหตุผลอันสมควร รมว.กค. อนุญาตให้นำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายได้
  - เงินที่ได้รับในลักษณะค่าชดใช้ความเสียหายหรือสิ้นเปลืองแห่งทรัพย์สิน
  - เงินรายรับของหน่วยงานของรัฐที่เป็นสถานพยาบาล สถานศึกษา หรือสถานอื่นใดที่เป็นสาธารณประโยชน์
  - เงินที่ได้รับในลักษณะผลพลอยได้จากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่
  - เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายหุ้นในนิติบุคคลเพื่อนำไปซื้อหุ้นในนิติบุคคลอื่น

วินัยการเงินการคลัง **รายจ่าย**

- **หลักการ** การก่อหนี้ผูกพันหรือจ่ายเงินโดยอาศัยอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย โดยต้องเป็นไปอย่างโปร่งใส คุ่มค่า และประหยัด โดยพิจารณาเป้าหมาย ประโยชน์ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐ และต้องเป็นไปตามรายการและวงเงินงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานของรัฐนั้นด้วย
- ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎ หรือตามที่ได้รับอนุญาตให้จ่าย

วินัยการเงินการคลัง **รายจ่าย**

รมว.กค. กำหนดระเบียบโดย
ความเห็นชอบ ครม.

- การเบิกเงินจากคลัง
- การรับเงิน
- การจ่ายเงิน
- การเก็บรักษาเงิน
- การนำเงินส่งคลัง

หน่วยงานของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการ
ให้มีการวางหลักเกณฑ์และวิธีการ

- การเบิกเงิน
- การรับเงิน
- การจ่ายเงิน
- การเก็บรักษาเงิน

ระเบียบการใช้จ่ายเงินโดยตรง
ราชการของส่วนราชการ

- เป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อย
- เป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติราชการในต่างประเทศ
- เป็นค่าใช้จ่ายตามข้อผูกพันในการกู้เงินจากต่างประเทศ
- เป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอการเบิกเงินจากงบประมาณได้

วินัยการเงินการคลัง **รายจ่าย**

- เงินที่ขอเบิกจากคลัง ถ้าไม่ได้จ่ายหรือจ่ายไม่หมด ให้หน่วยงานของรัฐผู้เบิกนำส่งคืนโดยไม่ชักช้า
- การก่อหนี้ที่ผูกพันการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือเงินอื่นของหน่วยงานของรัฐ ต้องพิจารณาภาระทางการเงินที่เกิดขึ้นและข้อผูกพันในการชำระเงินตามสัญญา และประโยชน์ที่รัฐจะได้รับด้วย

วินัยการเงินการคลัง การจัดให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและการบริหารทรัพย์สินของรัฐ

เงินหรือทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

- หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบดูแลรักษาและบริหารทรัพย์สิน
- ตามกฎหมาย/กฎ ที่เกี่ยวข้อง
- พิจารณาประโยชน์ของรัฐ ความคุ้มค่า ประหยัด
- ครอบคลุม ระมัดระวัง บริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

ทรัพย์สินของแผ่นดินและทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน

- กค. รับผิดชอบดูแลรักษาและบริหารทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน และจัดทำบัญชีทรัพย์สินของแผ่นดิน
- กรณีมีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานอื่นของรัฐรับผิดชอบดูแลรักษาและบริหารทรัพย์สินของแผ่นดิน ให้จัดทำบัญชีทรัพย์สินและรายงาน กค. ทราบตามหลักเกณฑ์ของ กค.

การบริหารเงินคงคลัง

- ตามกฎหมายเงินคงคลัง
- รักษาไว้ในระดับที่จำเป็น ให้มีสภาพคล่องเพียงพอ
- คำนึงถึงค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการบริหารสภาพคล่อง

การจัดซื้อจัดจ้าง

- ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ
- ดำเนินการด้วยความสุจริต คุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรวจสอบได้

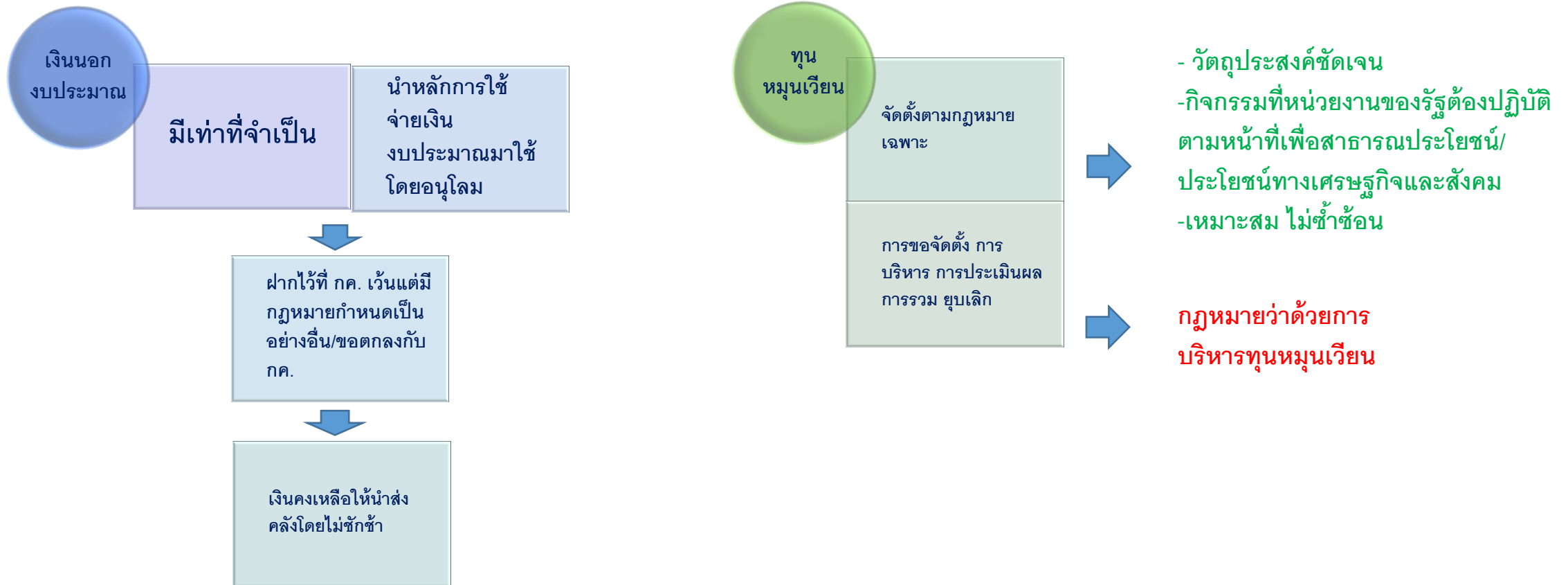

วินัยการเงินการคลัง การก่อหนี้และการบริหารหนี้

- **หลักการ** เป็นไปตามกฎหมายและอยู่ภายใต้ขอบวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้กู้ เพื่อประโยชน์ของประเทศและของหน่วยงานของรัฐ โดยกระทำด้วยความรอบคอบ
- การก่อหนี้และการบริหารหนี้ ต้องคำนึงถึง
  - ความคุ้มค่า
  - ความสามารถในการชำระหนี้
  - การกระจายภาระการชำระหนี้
  - เสถียรภาพและความยั่งยืนทางการเงินการคลัง
  - ความน่าเชื่อถือของประเทศและของหน่วยงานของรัฐผู้กู้

วินัยการเงินการคลัง เงินนอกงบประมาณและทุนหมุนเวียน

กค. เรียกให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ/อปท. นำเงินนอกงบประมาณเกินสมควรส่งคลัง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ รมว.กค. กำหนดโดยความเห็นชอบ ครม.

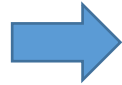
วินัยการเงินการคลัง การคลังท้องถิ่น

- อปท. ต้องจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ ในกรณีที่ยังไม่สามารถจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอกับการดำเนินการ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน อปท. เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมไปพลางก่อน
- การจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย การก่อหนี้ผูกพัน และการบริหารทรัพย์สินของ อปท. ต้องทำอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยต้องพิจารณาผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่า ความประหยัด และภาระทางการคลังที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย
- การจัดทำงบประมาณประจำปีของ อปท. ให้พิจารณาฐานะการคลังของ อปท. ความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณการจัดเก็บรายได้ในปีงบประมาณนั้น โดยให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพระราชบัญญัตินี้
- การก่อหนี้ของ อปท. ตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ถ้าเป็นการกู้เงินหรือการออกพันธบัตร ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่ได้กำหนดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะด้วย สำหรับการกู้เงินของ อปท. ที่เป็นการกู้เงินจากต่างประเทศหรือกู้เป็นเงินตราต่างประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีก่อนด้วย

หมวด 4 การบัญชี รายงาน และการตรวจสอบ

• กระทรวงการคลัง

กำหนดมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

หน่วยงานของรัฐ

• จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายบัญชีภาครัฐ

รัฐวิสาหกิจ

• จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีรับรองทั่วไป

ทุนหมุนเวียน

• จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียนกำหนด

• กระทรวงการคลัง

กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติผู้ทำบัญชี เพื่อจัดทำบัญชีและรายงานการเงิน

รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ

งบแสดงฐานะการเงิน และ งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

- จัดทำรายงานการเงินประจำปีงบประมาณ ส่ง สตง. ภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ /ตามที่ตกลงกับ กค. (ส่ง กค. ด้วย)

- ตรวจสอบรายงานการเงินที่หน่วยงานของรัฐส่ง ภายใน 180 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ /ตามที่ตกลงกับ กค.
- ตรวจสอบและรายงานผลตามนโยบาย หลักเกณฑ์และมาตรฐานที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

- ส่งรายงานการเงินประจำปี และรายงานผลการตรวจสอบของ สตง. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบจาก สตง. ให้กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และกระทรวงเจ้าสังกัด (กรณีหน่วยงานของรัฐสภา ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอัยการ ให้ส่ง คณะรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง และสำนักงบประมาณ)
- เปิดเผยต่อสาธารณชน/เผยแพร่ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการคลัง

รายงานสถานะหนี้สาธารณะ/หนี้ภาครัฐ/ความเสี่ยงทางการคลัง เสนอ ครม. และคณะกรรมการนโยบายฯ ภายใน 60 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

บัญชีการเงินแผ่นดิน

- ตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

รายงานการรับจ่ายเงินงบประมาณประจำปี งบประมาณที่สิ้นสุด

- เสนอ รมว.กค. ภายใน 45 วัน
- เสนอ ครม. ภายใน 60 วัน
- เสนอรัฐสภา ภายใน 90 วัน

รายงานการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ

- งบแสดงฐานะการเงิน
- งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
- งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ
- งบกระแสเงินสด
- รายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณ

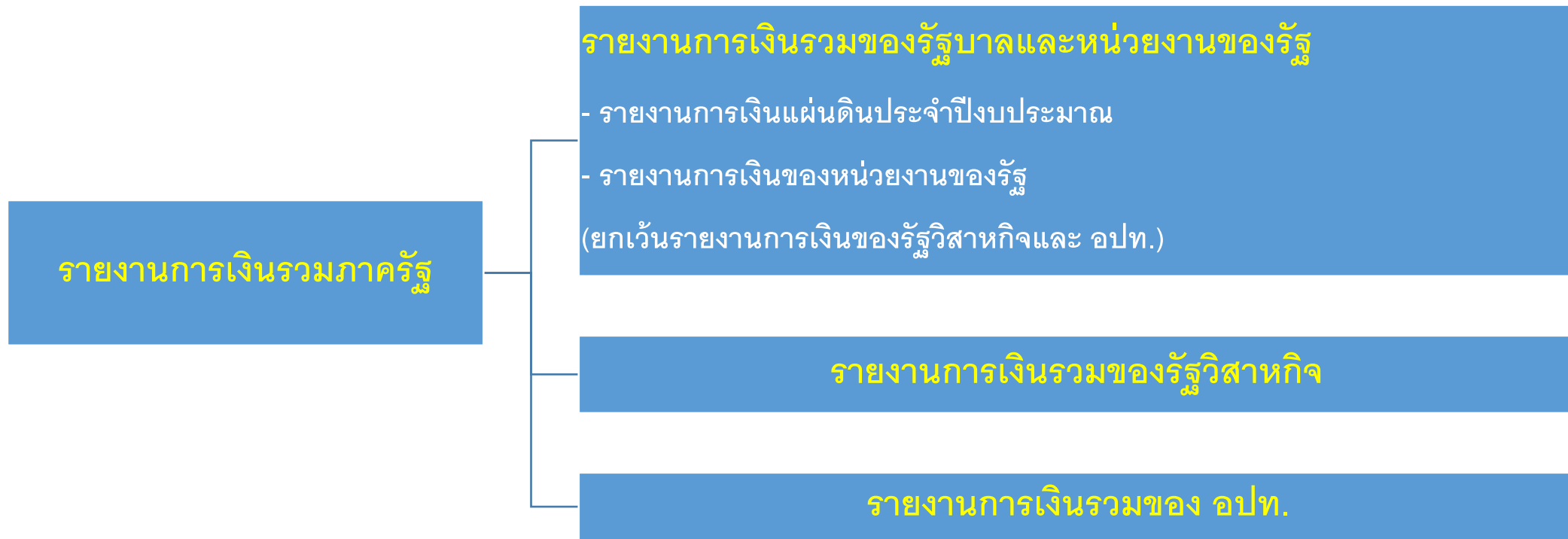
ส่ง สตง. ตรวจสอบ ภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

สตง. จัดทำรายงานผลการตรวจสอบรายงานการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ ให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

กค. เสนอรายงานการเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ และรายงานผลการตรวจสอบของ สตง. ต่อ ครม. เพื่อเสนอรัฐสภา ภายใน 210 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

- เสนอ ครม. ภายใน 210 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ
- หน่วยงานของรัฐใดไม่ส่งรายงานการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ กค. เปิดเผยไว้ในรายงาน และแจ้งไว้ในรายงานที่เสนอ ครม.
- เปิดเผยต่อสาธารณชน และเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

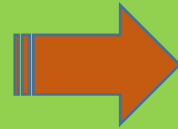
กระทรวงการคลัง จัดทำรายงานความเสี่ยงทางการคลังประจำปี ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เสนอ คณะกรรมการนโยบายฯ เพื่อประกอบการจัดทำแผนการคลังระยะปานกลาง และเสนอ ครม.เพื่อทราบ

ตรวจสอบภายใน ควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง

หน่วยงานของรัฐ จัดให้มี

- การตรวจสอบภายใน
- การควบคุมภายใน
- การบริหารจัดการความเสี่ยง

ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

หมวด 5 การตรวจเงินแผ่นดิน

หลักการ

- กระทำด้วยความสุจริต รอบคอบ โปร่งใส เทียบธรรม กล่าวหาญ ปราศจากอคติ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

กรณีกระทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐ การสั่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

การลงโทษทางปกครอง

- **มาตรา 80 วรรคสอง** ในกรณีมีการกระทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ การสั่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตาม**กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน**
  - กรณีไม่เกิดความเสียหายแก่รัฐ
สตง. แจ้งให้หน่วยงานทราบเพื่อกำกับดูแลไม่ให้เกิดข้อบกพร่องอีก
  - กรณีเกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายวินัยการเงินการคลังของรัฐ
สตง. แจ้งให้หน่วยงานดำเนินการเพื่อให้มีการชดเชยค่าเสียหาย หรือดำเนินการทางวินัย แล้วแต่กรณี
- กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้ง ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อสั่งลงโทษทางปกครอง
- โทษทางปกครอง
  - ภาคทัณฑ์
  - ตำหนิโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน
  - ปรับทางปกครองทั้งนี้ จะลงโทษปรับเป็นเงินเกินเงินเดือนสิบสองเดือนของผู้ถูกลงโทษมิได้

กรมบัญชีกลาง

Facebook: กรมบัญชีกลาง The Comptroller General's Department

Web: www.cgd.go.th

CGD Application: CGD

Tel: 02-127-7000